

Televizyon reklamlarının çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri hep anlatılır. Aslında televizyon reklamlarının olumlu yönleri de olabilir. Örneğin Çocuk bazı reklamlar sayesinde, dişlerini fırçalaması gerektiğini, tuvaletten çıkarken ellerini yıkaması gerektiğini, sütün sağlıklı olduğunu ve içmesi gerektiğini bir kez daha hatırlamakta bu yönüyle reklamlar eğitici ve hatırlatıcı olmaktadır.

1. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşabilir?

- A) Televizyon reklamı çocukların gelişimi açısından zararlıdır.
- B) Televizyon reklamları sosyalleşme sürecinde pozitif bir rol oynayabilir
- C) Çocukları televizyondan uzak tutmak gerekir.
- D) Televizyon reklamları hep tüketime yöneliktir.
- E) Başarısız sosyalleşmenin nedeni televizyon reklamlardır.

Her toplum, daha çocukluktan itibaren üyelerinin uyacakları maddi ve manevi değerleri, özel ve genel kuralları ortaya koyar; bunlara uymayanları kendine has metotlarla cezalandırır. Toplumda geçerli olan giyimler, davranışlar, konuşmalar, yiyecekler vb. ayrıntılı olarak tespit edilir. Bireyler ait oldukları toplumun değerlerini ve kurallarını öğrenip benimser, onları içselleştirir.

2. Parçada bahsedilen süreç aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?

- A) Toplumsal olgu
- B) Toplumsal prestij
- C) Toplumsallaşma
- D) Toplumsal değer
- E) Toplumsal norm

Sosyolojik bir kavram olarak sosyalleşme (toplumsallaşma), yaşamını devam ettirebilmek için yardıma ihtiyaç duyan insanın, içinde doğduğu topluma adapte olabilme sürecidir. Bu süreç içinde insan; toplumun kültürel değerlerini öğrenir, kendine has beceriler edinir, toplumsal çevreye hazırlanır, toplumla bütünleşir.

3. Buna göre aşağıdakilerden hangisi sosyalleşmenin bir aracı değildir?

- A) Aile
- B) Medya
- C) Genetik miras
- D) Arkadaş çevresi
- E) Okul

Verilmiş statü; bireylere, onların yetenek ve becerilerine bakmadan ve herhangi bir çaba sarf etmeden, kendileri dışındaki faktörler tarafından verilir.

4. Buna göre aşağıdakilerden hangisi verilmiş bir statü örneği değildir?

- A) Çocuk
- B) Kadın
- C) Erkek
- D) Anne
- E) Beyaz ırk

Kazanılmış statü; kişilerin kendi çabaları sonucu elde ettikleri statüdür.

5. Buna göre aşağıdakilerden hangisi kazanılmış bir statü örneği olamaz?

- A) Yaşlı
- B) Mühendis
- C) Memur
- D) Öğretmen
- E) İşçi

Birey bir toplumda aynı anda birçok statüye sahiptir ve aynı anda bu statülerin gerektirdiği rolleri yerine getirmek zorundadır. Bireyin sahip olduğu toplumsal rollerinden hangisine uygun davranış yapacağına karar verememesi hâline rol çatışması denir.

6. Aşağıda verilen örneklerden hangisinde rol çatışması yoktur?

- A) Kendi çocuğunun öğretmeni olan bir annenin, annelik ve öğretmenlik görevlerinden birini tercih edememesi
- B) Bir subayın aile üyelerine askermiş gibi davranması.
- C) Bir anaokulu öğretmenin sahip olduğu bilgileri kendi çocuklarını yetiştirirken kullanması
- D) Okul müdürlüğüne vekalet eden bir öğretmenin rolleri arasındaki uyumsuzluk
- E) Hırsızlık yapan bir grubu tutuklayan polisin grup içerisinde çocuğunu görmesi

Bireyin toplum normlarıyla uyuşmama durumuna toplumsal sapma denir. Olumlu ve olumsuz olmak üzere toplumsal sapmanın iki türü vardır.

7. Aşağıdakilerden hangisinde farklı bir sapma örneği vardır?

- A) Dengeli gelir dağılımı istemek
- B) Kadın haklarını savunmak
- C) İnanç özgürlüğü savunmak
- D) Rüşvet istemek
- E) Köleliğe karşı çıkmak

Statülerimizden doğan haklarımız varsa statülerimizin gereği olan rollerimiz yani görev ve sorumluluklarımız da olacaktır. Bunlar birbirine bağlı, birbirini tamamlayan unsurlardır. Örneğin doktorluk statüsüne sahip bir bireyin doktor olarak hakları varsa hastalarına karşı da sorumlulukları ve görevleri vardır.

8. Bu parçadan aşağıdakilerden hangisine ulaşabilir?

- A) Bireylerin hak ve sorumluluk dengesi gözetilmelidir.
- B) Haklarımız devredilemez.
- C) Vatandaş her zaman haklıdır.
- D) Doktorlar görevlerini ihmal etmektedirler
- E) Önemli olan sorumluluklar değil haklarımızdır.

Şehirler arası otobüs terminallerinde kadın yolcuların ve turistlerin kâbusu olan ve adları “hayalet kapkaççılar” a çıkan çete üyeleri yakalandı. Kapkaç yaptıktan hemen sonra lüks otomobille son sürat olay yerinden kaçıp izlerini kaybettiren çete üyeleri, İstanbul polisinin dikkati sayesinde ele geçirildi. Son işlerinde yine lüks bir otomobille yaptıkları kapkaçta çaldıkları döviz bozdurmak isteyen “hayalet kapkaççılar” döviz ofisinin kameralarına yakalandı.

9. Bu parçadaki hırsızlık olayı aşağıdaki kavramlardan hangisi ile açıklanabilir?

- A) Toplumsal kontrol
- B) Toplumsallaşma
- C) Toplumsal sapma
- D) Toplumsal norm
- E) Toplumsal rol

Modern toplumlarda kentlerin güvenlik sorunu kamuoyunu giderek daha çok meşgul etmektedir. Kapkaç, gasp, cinsel taciz, cinayet gibi günlük hayatta etkisi daha derinden hissedilen suçlardaki artış, toplumda tedirginliği artırmaktadır. Kentleşmenin sağlıksız oluşu, kentleşme sürecinde iç göçün belirleyici rolü, büyük kentlerin orta ve küçük kentlere göre artan kentsel nüfustan daha fazla pay alması, küreselleşmenin kentler üzerinde neden olduğu olumlu ve olumsuz etkiler gibi kentsel dinamiklerin, suç üzerinde kaçınılmaz etkileri bulunmaktadır.

10. Aşağıdakilerden hangisi kentlerde suç oranının artmasının nedenlerinden biri değildir?

- A) Kalabalık ve heterojen nüfus yapısı
- B) Farklı kimliklerin varlığı
- C) Toplumsal denetimin zayıflığı
- D) Ekonomik ve mali kaynakların fazlalığı
- E) Kentleşmenin sağlıksız oluşu

En genel anlamda sosyal statü, bireyin toplumsal yapı içinde işgal ettiği konumdur. Her birey belirli bir zamanda ve hayatı boyunca aynı anda çok çeşitli statüler işgal etmektedir. Bireyin birden fazla statüye sahip olmasına statü dizisi denilmektedir. Bir kadın aynı zamanda anne, evlat, doktor ve eş olabilir. Bununla birlikte bireyin toplumsal yaşamda öne çıkan baskın statüsü vardır.

11. Bireyin baskın statüsü aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

- A) Kazanılmış statü
- B) Anahtar statü
- C) Statü aktarımı
- D) Verilmiş statü
- E) Doğuştan getirilen statü

Sosyal değerler din, dil, ahlak, hukuk, ekonomi ve politika gibi pek çok farklı alana ilişkindir. Değer kavramı soyut ve somut anlamlarda kullanılabilir. Soyut bir kavram olarak değer; “iyi”, “arzu edilir” veya “değerli” olanı ifade etmeye yönelik kullanılırken somut bir kavram olarak değerli olduğuna hükmedilen varlıklar için de kullanılır.

12. Aşağıdakilerden hangisi toplumsal değerlerin özelliklerinden biri değildir?

- A) Toplumda kuşaktan kuşağa aktarılır.
- B) Toplumsal kurallara temel oluşturur ve zorlayıcıdır.
- C) Toplum bireylerinin ortak duygu ve düşüncelerini yansıtır.
- D) Toplumun birliğini güçlendirir.
- E) Toplumdan topluma ve zamanla değişmez.

1 Aralık 1955 günü siyahi bir genç kız olan Rosa Parks, yasalar gereği otobüste oturduğu yeri bir beyaza vermesi gerektiği hâlde buna karşı geldiği için tutuklandı. Bunun üzerine Martin Luther King, otobüs boykotunu düzenledi. Bu boykot 382 gün sürdü ve boykot sırasında King tutuklandı. Boykot, Amerikan Yüksek Mahkemesinin eyaletler arası otobüslerde ve diğer ulaşım araçlarında ırk ayrımcılığını kanun dışı ilan etmesine kadar devam etti.

13. Martin Luther King'in yaptığı sivil itaatsizlik hangi kavramla açıklanabilir?

- A) Olumsuz sapma
- B) Toplumsal çözülme
- C) Olumlu sapma
- D) Toplumsal kontrolsüzlük
- E) Toplumsal norm

Öğrenciyken sınavlarda kopya çeken bir kişi öğretmen olduktan sonra öğrencilerin kopya çekmesine karşı çıkar ve bu konuda onları uyarır.

14. Bu durum sosyal rollere ilişkin aşağıdakilerden hangisiyle daha iyi açıklanabilir?

- A) Bireylerin çeşitli sosyal rolleri vardır.
- B) Sosyal roller sahip olunan statüyle birlikte farklılaşır.
- C) Sosyal rollerden kimileri bireyin diğer rollerini kolaylaştırır.
- D) Sosyal rollerden kimileri bireylerin sosyal rollerini güçleştirir.
- E) Sosyal roller kültüre göre farklılaşabilir.

I. Bir futbol maçından sonra tüm oyuncular birbirini tebrik etmelidir.

II. Araçlarda emniyet kemeri takılmalıdır.

III. Özel hayatın gizliliği ihlal edilmemelidir.

15. Yukarıdaki kuraların doğru eşleştirilmesi aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

	Yazılı	Yazılı olmayan	Hem yazılı Hem yazılı olmayan
A)	I	II	III
B)	I	III	II
C)	II	III	I
D)	II	I	III
E)	III	II	I

Sapma ve suç birbirinden ayırmak önemlidir. Suç, bir yasanın çiğnenmesi sonucunda ortaya çıkar. Bütün suçlar aynı zamanda birer sapmadır. Ancak sapmanın kapsamı suça göre daha geniştir. Bu nedenle sapma olan ancak suç olmayan birçok davranış vardır.

16. Buna göre sapma ve suç ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bütün sapmalar aynı zamanda bir suçtur.
- B) Suç sapmadan daha dar bir kavramdır.
- C) Bazı sapmalar suç sayılmaz.
- D) Bir şeyin suç olması için hukukken tanımlanması gerekir.
- E) Sapma ve suç kavramları birbirlerinin yerine kullanılamaz.

Toplumsal hayatta statüler karşılıklı olarak tanımlanır. Toplumsal statüler bireye bazı haklar verirken aynı zamanda bazı sorumluluklar da yükler. Örneğin öğrencinin ifade özgürlüğü hakkı vardır. Bu özgürlüğü kullanırken başkalarının ifade özgürlüğünü engellemek öğrencinin sorumluluğudur.

17. Metinden çıkarılabilecek sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bireylerin özgürlük alanı hak ve sorumluluk dengesiyle biçimlenir.
- B) Bireyin hakları sorumluluklarından daha önceliklidir.
- C) Sorumluluklar, özgürlük alanını sınırlandırır.
- D) Özgürlüğün sınırı başkalarının haklarının başladığı yerdir.
- E) Sorumluluğun olmadığı ortamda özgürlük değil, başboşluk vardır.

Tarihsel olarak bazı örf ve adetler ortadan kalmaktadır. Ama bazıları çok köklü olduğu için değişime direnmekte ve bu alanlardaki değişime de ilk başlarda çok sert tepki verilebilmektedir. Örneğin başlık parası.

18. Başlık parası töresinin ihlal edilmesi sosyolojide aşağıdaki kavramların hangisiyle adlandırılır?

- A) Olumlu sapma
- B) Olumsuz sapma
- C) Toplumsal gelişim
- D) Toplumsal değişim
- E) Yozlaşma

Sosyalleşmeye önemli etkileri olan sosyal gruplara katılım bazı durumlarda bireyin kendi iradesiyle istemesi sonucunda olur. Bazı durumlarda birey o gruba katılmak için bir tercihte bulunmaz.

19. Buna göre aşağıdakilerden hangisi katılma şekli itibariyle diğerlerinden farklı bir toplumsal gruptur?

- A) Tiyatro grubu
- B) Ev arkadaşları grubu
- C) Dans grubu
- D) Okul grubu
- E) Aile grubu

Aşağıda birey ve toplum ilişkisi bağlamında bazı nitelermeler verilmiştir.

I. Çeşitli nedenlerle toplumsal normlar ve değerlerden uzaklaşmaktadır.

II. Bireyin yerine getirdiği rollerin birbirini pekiştirmesidir.

III. Bir toplumun sahip olduğu ve devam ettirdiği ortak tutum ve bakış açılarıdır.

20. Bu parçada nitelenen kavramlar aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

- A) Toplumsal Sapma – Rol Pekişmesi – Toplumsal Değer
- B) Toplumsal Değer – Toplumsal Sapma – Rol Çatışması
- C) Rol Çatışması – Toplumsal Sapma – Toplumsal Değer
- D) Toplumsal Değer – Rol Pekişmesi – Toplumsal Sapma
- E) Toplumsal Sapma – Toplumsal Değer – Rol Çatışması

Sokrates, yaşadığı Atina şehrinin sokaklarında dolaşır, gençlerle sohbet eder ve onların yaşamın anlam ve amacı üzerine düşünceleri konusunda cesaretlendirir. Gençlere anlamlı, ahlaklı bir yaşamın imkanını sorgular. Sokrates gençlerin bilgili, erdemli ve doğruları savunan bireyler olması için uğraşıyordu. Bu uğraşları esnasında asla yasalara saygısızlık yapmıyordu. Ama yine de Atina'nın ileri gelenleri onun gençler üzerindeki etkisinden rahatsız oldular ve Sokrates'i Tanrılara inanmamak, onların yerine başka Tanrılar koymak ve gençleri doğru yoldan saptırmakla suçladılar.

21. Bu parçadaki örnekte Atina'nın ileri gelenlerinin Sokrates'i engelleme çabaları aşağıdaki kavramlardan hangisi ile nitelenebilir?

- A) Toplumsal değer
- B) Toplumsal kontrol
- C) Toplumsal sapma
- D) Toplumsal tabaka
- E) Toplumsal birlik

67 yaşındaki Ahmet bey kimsesi kalmadığı için yaşamını huzurevinde sürdürmeye karar verir. Daha önce hiç huzur evine gitmemiş olan Ahmet bey burada ilk başta bocalar çünkü buradaki ortamla ilgisi bilgisi yoktur. Zamanla buradaki kuralları ve değerleri öğrenerek huzurevine uyum sağlar.

22. Sosyalleşme bağlamında bu parçada aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

- A) Yaşlılığın zor bir evredir.
- B) Sosyalleşme yaşam boyu sürmektedir.
- C) Huzurevlerinde yaşam koşulları zordur.
- D) Yaşlılar yeni ortamlara dahil olmakta zorlanırlar.
- E) Yaşlılar yeni bir şeyler öğrenme konusunda hevesli olurlar.

Bir kişi anne ve babasını kendi seçemediği gibi istese de değiştiremez. Bunun yanında mesleğini, kariyerini istediği taktirde terk edip başka bir mesleği tercih edebilir. Örneğin bulunduğu şehri değiştirerek komşularını, işinden istifa edip iş arkadaşlarını, doğru bir yatırımla sosyo-ekonomik durumunu değiştirebilir.

23. Bu durum sosyal statülerin aşağıdaki özelliklerinden hangisini örneklendirmektedir?

- A) Statülerin değiştirilmesi zordur.
- B) statü ve roller etkileşim içindedir.
- C) statülerin değişimi bireyleri olumsuz etkiler.
- D) Bir insan aynı anda birden fazla statüye sahip olabilir.
- E) Statülerin bazıları ömür boyu değişmezken bazıları kolayca değişebilir.

I. Açık hava konserinde caz orkestrasını dinleyenler

II. Caz müziğini sevenler

III. Caz konseri veren müzik grubu

24. Parçada verilen örneklerin sosyolojik kavram karşılıkları aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak sıralanmıştır?

<u>I</u>	<u>II</u>	<u>III</u>
A) Yığın	Kitle	Grup
B) Kitle	Yığın	Grup
C) Grup	Kitle	Yığın
D) Yığın	Grup	Kitle
E) Grup	Yığın	Kitle

25. Genel seçimlerde milletvekili olan Kemal Bey'e gösterilen saygının eşine de gösterilmesi aşağıdaki kavramların hangisi ile açıklanabilir?

- A) Statü aktarımı
- B) Prestij
- C) Anahtar statü
- D) Rol beklentisi
- E) İdeal rol